

Andreja Markovič, Mojca Stritar Kučuk

Slovenska beseda v živo 1b

Priročnik za učitelje

Andreja Markovič, Mojca Stritar Kučuk

Slovenska beseda v živo 1b

Priročnik za učitelje

Slovenska beseda v živo 1b

Priročnik za učitelje

Avtorici: Andreja Markovič, Mojca Stritar Kučuk

Recenzenti: Nataša Pirih Svetina, Mihaela Knez

Urednica in lektorica: Mateja Lutar

Ilustrator: Igor Rehar

Fotografije: iStock

Oblikovanje in urejanje slikovnega gradiva: Mateja Lutar, Janja Štefan

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2015. Vse pravice pridržane.

Založila: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Izdal: Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Za založbo: Branka Kalenić Ramšak, dekanja Filozofske fakultete

Ljubljana, 2015

Dostopno brezplačno na: www.centerslo.net

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.3:811.163.6(035)(0.034.2)

MARKOVIČ, Andreja

Slovenska beseda v živo 1b. Priročnik za učitelje [Elektronski vir] / Andreja Markovič, Mojca Stritar Kučuk ; [ilustrator Igor Rehar ; fotografije iStock]. - El. knjiga. - V Ljubljani : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2015

ISBN 978-961-237-783-0 (pdf)

1. Stritar Kučuk, Mojca

281846784

KAZALO

Uvod.....	6	Dodatni projekti.....	120
Zgradba enote.....	7		
 Pristopi k posameznim delom enote	10	Seznam besed	122
Motivacijska stran.....	10		
Besedila.....	11	Ponovitvene enote in samoevalvacija	142
Naloge za govorno in pisno sporočanje po danem vzorcu	14	1.–3. enota	142
Naloge za samostojno tvorjenje	14	4.–6. enota	155
Besedni zaklad	16	7.–9. enota	172
Slovnične strani.....	16	 Rešitve nalog iz učbenika	187
Izgovor	17		
Branje za ambiciozne.....	17	Gradivo za fotokopiranje.....	197
Iz življenja.....	18	1. enota	197
Pristopi k vajam delovnega zvezka	18	2. enota	209
 Delo s posameznimi enotami	19	3. enota	219
1. enota: A veste, da imamo novega sosedu?	19	4. enota	234
2. enota: Bravo!	31	5. enota	245
3. enota: Življenje na cesti	43	6. enota	252
4. enota: S kom živite?.....	53	7. enota	261
5. enota: Zdrav ali bolan?	64	8. enota	270
6. enota: Juha, krompir, meso in solata .	74	9. enota	280
7. enota: Po opravkih.....	86		
8. enota: Kam bi šli na izlet?	97		
9. enota: Zgodbe iz Slovenije	111		

LEGENDA

Ideja

- didaktični predlogi za dodatne dejavnosti v razredu (motivacijske, popestritvene itn.)

Pozor!

- opozorila na zahtevna mesta pri razlagi
- namigi za smiselno navezovanje na predhodne vsebine
- namigi za izogibanje prezahtevnim razlagam
- daljše razlage slovnice za učitelja

Možni pristopi k besedilu

- možni pristopi h konkretnemu učbenišskemu besedilu

Slovnica

str. __, ____

- povezava na slovnične strani

Iz življenja

str. __, ____

- povezava na rubriko Iz življenja

DZ

str. __/__

- povezava na vaje delovnega zvezka

P

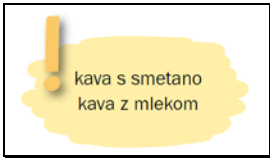
- priloga za fotokopiranje

UVOD

	Slovenska beseda v živo 1a	Slovenska beseda v živo 1b
Stopnja znanja po Skupnem evropskem jezikovnem okviru	A0–A1 (vstopna raven)	A1–A2 (vmesna raven)
Profil uporabnikov	odrasli učeči se oz. študenti slovenščine na tujih univerzah	
Število pedagoških ur	120 do 140 ur za vsak del (zmeren tempo dela z veliko utrjevanja in manj samostojnega učenja) okoli 80 ur za vsak del (intenziven tempo dela oz. izbor vsebin in več samostojnega učenja)	
Ciljna skupina	začetniki brez predznanja slovenskega jezika	nižji nadaljevalci oz. začetniki z minimalnim predznanjem
Učbenik	– 9 enot – CD z zvočnimi posnetki	– 9 enot – CD z zvočnimi posnetki
Delovni zvezek	PRILOGE: – slovnične preglednice – seznam glagolov – zapis posnetih besedil – podrobno kazalo vsebine – seznam posnetkov na zavihku	PRILOGE: – slovnične preglednice – seznam glagolov – zapis posnetih besedil – podrobno kazalo vsebine – seznam posnetkov na zavihku
	– vaje za 9 enot – CD z zvočnimi posnetki	– vaje za 9 enot – CD z zvočnimi posnetki
	PRILOGE: – zapis posnetih besedil – rešitve nalog – seznam posnetkov na zavihku	PRILOGE: – zapis posnetih besedil – rešitve nalog – seznam posnetkov na zavihku

Učbenik je nastal na tečajih Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Zgradba enote

Navodila za dejavnosti	– kratka, preprosta, poenotena, prevedena v angleščino	
Motivacijska stran	– zbuja interes za učenje – s slikovnim in besedilnim gradivom napoveduje temo in besedišče enote – ponuja ideje za pogovor v razredu – je zabavna zaradi šaljivih vprašalnikov, kvizov ipd.	
Besedila	– namenjena branju in/ali poslušanju – kratka in preprosta – dialogi, monologi ali prirejeni avtentični članki (oglas, ankete itn.) – opremljena so s slikovnim gradivom, ki naj bi pomagalo pri razumevanju – besedila, ki so posneta, imajo znak 	
Naloge za preverjanje razumevanja besedil	– sledijo vsakemu besedilu – so različnih vrst: – v obliki odprtih vprašanj – naloge za dopolnjevanje (manjkajoči deli besed, manjkajoče besede, besedne zveze ali stavki) – urejanje premešanega besedila – naloge izbirnega tipa (res je – ni res; a), b), c)) – naloge za povezovanje delov besedila ali za povezovanje besedila s sliko – povzemanje glavnih informacij	
Izpostavljeni sporazumevalni vzorci	– ob besedilu v barvnem oblačku, označenem s klicajem – v njih so pomembne besedne zveze, ki naj si jih udeleženci zapomnijo kot celoto; npr. v 4. enoti se kot vzorec naročanja v kavarni pojavlja besedna zveza <i>kava s smetano</i>, čeprav na tej ravni še ne razlagamo rabe 6. sklona	
Naloge za sporočanje po danem vzorcu	– se pojavljajo z navodilom <i>Vadite</i> in vsebujejo kratke dialoge, v katerih so nekatere besede označene kot spremenljivke – z njihovim spreminjanjem udeleženci ustno ali pisno tvorijo nove dialoge in s tem uzaveščajo rabo sporazumevalnih vzorcev	
Govorjenje, poročanje	– navodila udeležence spodbujajo, da se pogovarjajo o svojem življenju oz. izkušnjah	

Pisanje

- je vodeno in usmerja v tvorjenje preprostih praktičnih besedil
- pogosto zahteva pisanje besedila po danem vzorcu ali iz danih elementov, včasih gre tudi za dopolnjevanje dialoga ali oblačkov v stripu

Napišite vabilo za zabavo po svoji izbiri (rojstni dan, poroka, novo leto ...).
 • Write an invitation to a party of your choice (birthday, wedding, new year's ...).

Drag _____!

Vabim te na _____

v soboto, _____, ob _____ uri.

Pridi v/na _____

Besedni zaklad

- na posebni strani so sezname besed in primeri ubeseditvev sporazumevalnih vzorcev oz. jezikovnih funkcij, zbranih v logičnih pomenskih skupinah
- navedene so najpomembnejše besede, povezane s temo enote
- lahko je izhodišče za izdelavo osebnega slovarčka
- učitelj seznam dopolni glede na potrebe udeležencev

Besedni zaklad			
POKLIČI	SLUŽBA	ŠOLA	GLASILI
farmacevt, farmacevka novinar, novinarka receptor, receptorka prevajalec, prevajalka programer, programerka tajnik, tajnica zdravnik, zdravica gospodinja šef, šefinja direktor, direktorica sodelavec, sodelavka stranka	delo, plačilo plača, honorar malica dopust, bolniška, službeno potovanje pisarna podjetje/firma agencija zdravstveni dom, lekarna sestarek poslovno kosilo fotokopija	taktilna izpit diploma študentski servis	iskati, iščem nafti, najdem dobiti, dobim delati, delam klicati, kličem organizirati, organiziram fotokopirati, fotokopiram rezervirati, rezerviram poslati, pošljem sporočiti, sporočim hoditi, hodim
KUJA?	O SLUŽBI	KAKO TELEFONIRAMO?	
prej, zdaj včasih včeraj, danes prejšnji teden, prejšnji mesec lani, letos	Kaj si po poklicu? (Po poklicu sem farmacevt. Kje delaš? V lekarni. Kaj delaš? Prodajam zdravila. A ti je tuje delo všeč? Ja, zanimivo je. – Ne, ni mi všeč.	Prosim? Halo? Dober dan, Melita Pečnik pri telefonu. Dober dan, Kosi tukaj. A lahko dobim gospoda Baumka, prosim? Lahko govorim z gospo Eržen? Samo trenutek, prosim. Se slišiva naslednji teden. Pakličen pozdrav. Števila trenutno ni dosegljiva.	

Slovnične strani

- prinašajo pregled novih slovničnih vsebin
- nove strukture se pojavijo v smiselnih besedilnih primerih in preglednicah brez obširnih metajezikovnih razlag
- razlagam sledi kratka vaja za prvi stik z obravnavano strukturo

4. SKLON: ŽIVO IN NEŽIVO			
EDNINA	živo	neživo	
m	 	ima prijatelja ima dobrega prijatelja ima prijaznega psa	ima čas ima star avto ima rojstni dan
Odgovorite. • Answer.			
a) Koga imate radi?	Kaj imate radi?		
b) Koga radi poslušate?	Kaj radi poslušate?		
c) Koga vsak dan vidite?	Kaj zdaj vidite?		
č) Koga včasih čakate?	Kaj čakate?		

Izgovor (del 1a)

- pod tem naslovom so v vsaki enoti zbrane besede, ki vsebujejo določene težje glasove
- v posebni vaji je kratko besedilo z označenim besednim poudarkom
- s pomočjo teh vaj udeleženci vadijo jasen izgovor in ustrezno mesto naglasa

Izgovorite. • Pronounce this.

široki e	ozki e	široki o	ozki o	polglasnik
Amerika	slovenščina	dobro	telefon	dober dan
jezik	angleško	okno	gospod	sem
frizerka	mesec	koš	lahko	prevajalec
november	všeč	spol	sošolec	sošolec
	kreda	moški	zelo	oktober
	soseda		prosim	

Vadite mesto naglasa. • Practice getting the stress right.

A: Kako se rēče to po slovensko?
B: Ne vem.
A: To je delovni zvezek.
B: A res? In kaj je to?
A: To je telefon in to je stōl.
B: Kdo je to?
A: To je moj sōsed Nejc in to je moja sošolka Eva.

Branje za ambiciozne (del 1b)

- pod tem naslovom se pojavljajo prirejena avtentična besedila, ki udeležence spodbujajo k branju publicističnih besedil

Preberite. • Read.

Branje za ambiciozne

Aleksander Pešut – Schatz!
Glasbenik, bobnar, producent, aranžer, avtor. Dela veliko glasbe za vse ostale glasbenike, da njegov drugi CD nastaja res počasi.
Glasba: »Glasba je igra, interakcija, zato je zanimiva. Poslušam jo neselektivno.«
Začetki: »Boben je bil zame že od začetka najbolj zanimiv instrument, potem pa mi je brat rekel, da je klarinet uau. Pa sem si mislil, okej, brat že vo. Vpisal sem se v glasbeno šolo in tam igral klarinet.«
Življenje: »Moje življenje ni organizirano, ne dobim plače vsak mesec.«
Poklic: »Nekaj časa sem želel biti dizajner, slikar. V srednji šoli sem bil tudi v gledališču. Če ne bi bil glasbenik, bi bil nogometaš.«
Žena: »Želim, da je lepa, pametna in da zna kuhati.«

Iz življenja

- zadnja stran enote je namenjena popestritvi pouka in informiranju o slovenski stvarnosti
- tu so zbrani različni statistični podatki, ankete, forumski zapiski, članki, pesmi, šale, fotografije Slovenije ipd.

Iz življenja

Statistika slovenskih družin

Slovenci, ki živijo v družini: 87 %

Število članov v družini: 3,4

Družina = mož + žena + otrok: 53 % družin

Družina = fant + punca + otrok: 5,3 % družin

Družina = mama + otrok: 16,1 % družin

Družina = oče + otrok: 2,6 % družin

Rešitve učbeniških nalog

- zbrane so v prilogi priročnika
- namenjene so tistim, ki se po učbeniku učijo samostojno, seveda pa si lahko z njimi pomagajo tudi učitelji

PRISTOPI K POSAMEZNIM DELOM ENOTE

Motivacijska stran

Nekaj načinov, kako organiziramo delo v razredu ob stiku z novo enoto, je prikazanih v nadaljevanju.

Ker je učbenik SBŽ 1a namenjen udeležencem brez predznanja slovenščine, so naslovi enot kratke besedne zveze ali stavki, ki napovedujejo temo. Temo oz. cilje pa napoveduje tudi slikovno gradivo.

V 4. enoti z naslovom *Mmm ... kava!* (SBŽ 1a, str. 41) slika študentov ob avtomatu za kavo napoveduje, da se bodo naučili poimenovati pijačo in hrano, pa tudi, kako povabimo koga na pijačo in kako naročimo v kavarni.

Izhajamo lahko iz znanja prvega in morebitnih ostalih jezikov udeležencev in iz njihovih pričakovanj v zvezi z določeno temo.

Ko v 3. enoti zagledajo fotografije napisov na ulici (SBŽ 1a, str. 29), lahko predvidevajo, da se bodo učili poimenovanja lokalov in drugih javnih prostorov. Če so že nekaj časa v stiku s slovenskim okoljem, lahko pobrskaajo po spominu in se spomnijo besed, ki jih videvajo na ulici. Prav tako so navadno vsem znani mednarodni izrazi kot *hotel*, *restavracija*, *banka*, *telefon*.

Na motivacijski strani so že navedene ideje za dejavnosti v razredu: največkrat gre za opisovanje ilustracij ali fotografij in odgovarjanje na vprašanja (lahko tudi v tujem jeziku). Najdemo pa tudi različne uganke/dopolnjevanke, navodila za izražanje z govorico telesa, vprašalnike, kvize, šale, ideje za možgansko nevihto ... Idejo z ene motivacijske strani lahko izkoristimo tudi pri obravnavi druge tematike.

Ker se na tej ravni učenja udeleženci pogosto prvič srečajo s slovenskimi besedami, lahko uvod v novo enoto začnemo z dejavnostmi za usvajanje novega besedišča (razložene tudi v nadaljevanju).

Za delo v razredu izdelamo listke z besedami (npr. iz besednega zaklada ali besedil), ki jih pregledamo z udeleženci. Ob tem opozarjamo, naj se vsak poskuša osredotočiti na tiste besede in sporazumevalne vzorce, ki jih po lastni oceni najbolj potrebuje.

avtobus	banana	cigareta	čokolada	direktor
Evropa	fotografija	golf	helikopter	inženir
jogurt	kilometer	limonada	muzej	novembe
opera	park	restavracija	sendvič	študent
televizija	univerza	vino	zebra	žirafa

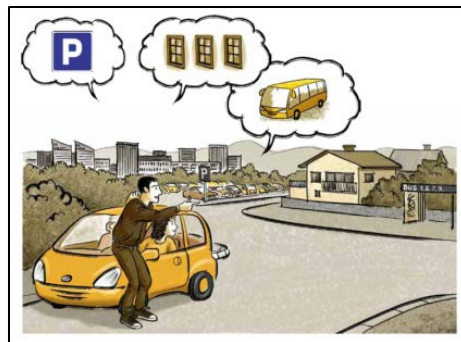
Besedila

Obravnava besedil je eden od osrednjih delov jezikovnega pouka. Njihova zahtevnost se skozi učbenik stopnjuje, učitelj pa naj stopnjuje tudi zahtevnost povezanih vaj. Dobro je, da zaradi dinamike poučevanja pri tem kombinira različne pristope k besedilom.

Pripovedovanje besedila po sliki/stripu (učitelj udeležencem)

Pred obravnavo besedila učitelj razloži ključne nove besede (lahko pa jih kasneje sproti piše na tablo).

Nato skupini predstavi sliko ali strip, ki se pojavlja ob učbeniškem besedilu (npr. v obliki plakata). Nazorno pripoveduje vsebino: *To je Arturo. In to je Ana. Tam je parkirišče ...* Izbira besede, ki naj bi jih razumeli. Pomaga si z mimiko, govorico telesa in drugimi nejezikovnimi sredstvi. Udeleženci sami ponovijo/obnovijo, kar so slišali, in se šele nato lotijo branja/poslušanja posnetka.

Poslušanje posnetkov

Večina besedil v učbeniku je posnetih. Glede na to, da je namenjen začetnikom, smo avtorice ob besedilih največkrat zapisale navodilo *Poslušajte in preberite*, s čimer želimo udeležencem olajšati stik z novimi vsebinami. Zvočno podobo besede tako povežejo z zapisom in v nadaljevanju lažje berejo oz. izgovarjajo in uporabljajo nove besede.

Učitelj mora sam presoditi, ali so udeleženci sposobni razumeti besedilo tudi brez branja in rešiti vaje za razumevanje samo ob poslušanju. Seveda pa je nekaj vaj vseeno namenjenih izključno slušnemu razumevanju. Zapisi vseh govorjenih besedil so v prilogi učbenika in delovnega zvezka.

Priporočljivo je, da udeleženci čim večkrat poslušajo besedila tudi, kadar niso v razredu. Večkratno poslušanje in obenem ponavljanje bistveno vplivata, da si nove besede in fraze lažje zapomnijo.

Glasno branje

Kadar prvi bere učitelj, naj besedilo bere po smiselnih delih, skupina pa ponavlja za njim. Razlika, ali udeleženci poslušajo učitelja ali posnetek, je v tem, da je glas učitelja včasih jasnejši, prilagodi lahko hitrost branja in bere zelo počasi ali pa stopnjuje hitrost.

Udeleženci pa lahko glasno berejo tudi posamezno ali v zboru. Branje v zboru je priporočljivo, kadar se udeleženci neradi izpostavljajo (ker imajo težave z izgovorom ali z branjem nasploh). Kljub skupinskemu branju učitelj navadno zazna izgovorne napake posameznikov (težje besede, napačne naglase), si jih zapiše in skuša udeležence nato popraviti.

Tiho branje

Kadar učitelj presodi, da so besedila lažja, udeležence spodbudi k tihemu branju (individualno, v parih ali skupinah). Udeleženci tiho preberejo besedilo in si označijo, česar ne razumejo. Sledijo razlaga besed, glasno branje ali pa direktno reševanje nalog za preverjanje razumevanja.

Ob tihem branju lahko učitelj postavi tudi različne naloge: za razumevanje, opazovanje slovničnih vzorcev ali preverjanje slovnice, utrjevanje besedišča in podobno. Primeri:

Preberite stavke in ob njih postavite 5 vprašanj (SBŽ 1a, str. 56, delo v dveh skupinah).

☒ 8 Tomi in Mateja se veliko pogovarjata.

☐ Natalija spi. Zelo je utrujena. Jutri ima test.

☐ Gospod Eržen kuha romantično večerjo. Mmm!

☐ Gospa Eržen gleda luno in telefonira.

☐ Petra, Rok in Andraž se igrajo.

☐ Pablo, Andrej in Tomaž (malo) študirajo fiziko. Klemen igra kitaro.

☐ Melita gre v službo. Po poklicu je zdravnica. Danes dela ponoči.

☐ Alenka in Jaka gresta na zabavo. Alenka se tušira.

Preberite besedilo in poiščite pridevnike. Potem napišite besedilo, tako da uporabite pridevnike, ki imajo nasprotni pomen (SBŽ 1a, str. 118, CD 33).

JAN: Tam je Marica. Poznam jo že dolgo. Kakšna lepa punca! Ima svetle lase in dolge noge. Zelo je elegantna. Pravijo, da ima novo stanovanje in majhnega sina. Ampak ni poročena. Na srečo!

Preberite besedilo in poiščite besede, ki so pomensko povezane z besedo *delo*, npr. *direktor, sodelavec* ... (SBŽ 1a, str. 78).

Sem Eva iz Madžarske. Moj mož je Slovenec. Zdaj živiva v Mariboru. Našla sem delo kot prevajalka v prevajalski agenciji. Direktor je gospod Baznik. Ponavadi je prijazen, ampak včasih je slabe volje. Imam zanimive sodelavce. Prihajamo iz Evrope in Amerike. Delamo veliko, plača pa je dobra. Na malico gremo v restavracijo Pri pošti. Pogovarjamo se angleško in tudi slovensko. Avgusta imamo dopust. Takrat grem domov, na Madžarsko.

Narek

Priložnostno lahko učbeniška besedila predstavimo v obliki nareka, in sicer na različne načine: učitelj besedilo narekuje skupini ali pa si ga udeleženci narekujejo med seboj. Tak pristop je primeren predvsem, če imajo težave s pravilnim zapisovanjem slovenskega jezika. Pri tem morajo še posebej paziti, da je izgovor tistega, ki bere, dovolj razumljiv, da lahko sošolci besedilo zapišejo.

Še ena možnost je, da učitelj besedilo večkrat prebere, udeleženci pa ga poskusijo čim natančneje zapisati. To je primerno predvsem za delo v skupinah, saj si vsak zapomni kaj drugega in skupaj lažje rekonstruirajo celoto.

Prevajanje

Odrasli navadno želijo točno vedeti, kaj pomeni beseda ali fraza pomeni, zato si pišejo prevode ali izdelujejo slovarčke. Učitelju v glavnem ni treba prevajati, toda po potrebi naj preverja, ali udeleženci besede oz. fraze prav razumejo. Nekaj načinov, kako lahko to naredi, je navedenih v nadaljevanju. Opozarja pa naj tudi na nevarnost dobresednega prevajanja oz. na to, da si morajo na začetni stopnji udeleženci določene besedne zveze zapomniti kot celoto.

Prevajanje je lažje, kadar delamo z jezikovno homogenimi skupinami. Učitelj lahko prosi, da udeleženci prevedejo besedilo v celoti, ali določi le izbrane besede oz. besedne zveze. Če jezika določenega udeleženca ne zna, lahko ustreznost prevoda potrdijo drugi udeleženci z istim jezikovnim ozadjem ali pa učitelj o tem sklepa iz hitrosti in odločnosti udeleženčevega odziva.

Kadar delamo z jezikovno heterogenimi skupinami, je primerna naslednja dejavnost: kratko učbeniško besedilo vsak prevede v svoj prvi jezik. Učitelj pobere besedila, nato jih čez nekaj časa razdeli nazaj in sledi obratna vaja – prevajanje iz prvega jezika nazaj v slovenščino. To se dobro obnese predvsem v primerih, ko obravnavamo jezikovne strukture, ki si jih je treba zapomniti kot fraze (npr. izraze *všech mi je, rad, zanima me*).

Sestavljanje, povezovanje, urejanje, dopolnjevanje besedila

V učbeniku so nekatera besedila že pripravljena v obliki, ki zahteva od udeležencev posebno aktivnost, saj jih morajo pogosto sestaviti, povezati, urediti po vrstnem redu, dopolniti ... Seveda lahko podobne tipe nalog pripravi učitelj sam za katerokoli besedilo.

Primer razrezanega besedila (SBŽ 1a, str. 55)

Kaj dela Tomi? Uredite besedilo.
 • What is Tomi doing? Put the text in order.

To je TOMI.

Mihela Kos je njegova učiteljica.

... popoldne pa dela domače naloge in se uči.

Ob enih gre na kolo, ima simpatične sošolke in sošolce.

Zvečer je prost.

... od devetih do dvanajstih.

Včasih gre popoldne tudi na nogomet.

Vsak dan hodi na tečaj slovenščine

Primer besedila z manjkajočimi deli (SBŽ 1a, str. 100)

Poslušajte, preberite in dopolnite. • Listen, read, and complete.

Matias: Živjo, Petra, kako si?

Petra: V redu. Pa ti?

Matias: Hm ... Včeraj smo se imeli _____, a ne?

Petra: Ja ...

Matias: Kaj delaš danes? Greš z mano rolat?

Petra: Joj, ne _____.

Matias: Greš kolesarit?

Petra: Zal nimam kolesa. Pa tudi _____ sem.

Matias: A greva v _____?

Petra: Ja, to mi je bolj všeč.

Matias: Kakšne _____ imaš rada?

Petra: Lahko ti izbereš.

Matias: OK, pogledal bom na _____, kaj je v kinu. Napisal ti bom SMS, prav?

Petra: V redu.

Matias: Lepo se imej.

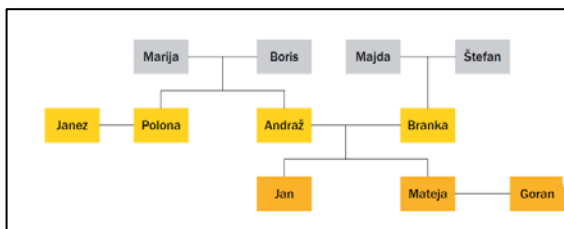
Petra: Ti tudi. Adijo.

Predvidevanje vsebine besedila

Udeleženci ob slikovnem gradivu (sliki ali stripu) iz učbenika predvidijo vsebino besedila. Nato ga primerjajo z besedilom v učbeniku.

To je Mateja in to je njena družina. Mateja predstavi družino. Kaj reče? (SBŽ 1a, str. 64)

Učitelj lahko navede nekaj informacij o besedilu iz učbenika, udeleženci pa iz njih tvorijo svoje besedilo in ga nato primerjajo s tistim v knjigi. Primer za delo z besedilom na str. 98 (SBŽ 1a):

Situacija (informacije za študenta):
 Matias je biolog. Veliko je v naravi. Rad smuča, kolesari in pleza. Plezal je v Južni Ameriki in v Franciji. Zdaj živi v Sloveniji in avgusta bo šel na Triglav.

Navodilo (za študenta):
 Sestavite dialog. Novinar sprašuje Matiasa, kaj dela v prostem času.

Za predvidevanje vsebine gre tudi, kadar učitelj besedilo odkriva oz. predvaja postopoma, po smiselnih delih. Preden pokaže nadaljevanje, udeleženci ugibajo, kaj sledi. Nato svoj odgovor primerjajo z besedilom iz učbenika. Za takšno nalogo je na primer primerno besedilo *Joj, zastoj* (SBŽ 1a, str. 57).

28

ŽENSKA: Živjo, kako si?

MOŠKI: Domov grem. Zastoj je.

ŽENSKA: Ojoj. A je dolga kolona?

MOŠKI: Ja, čakam že deset minut.

ŽENSKA: Aha. Kdaj prideš?

MOŠKI: Ne vem. Pozno. A je problem?

ŽENSKA: No, večerjo kuham. A si lačen?

MOŠKI: Ja, zelo. Kaj kuhaš?

ŽENSKA: Špagete.

MOŠKI: Mmm, super! No, se vidiva!

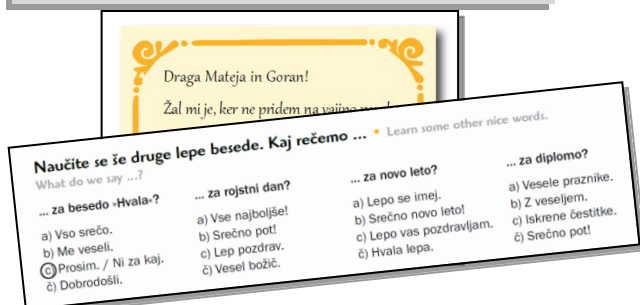
Preverjanje razumevanja besedil

Pomembno je, da razumevanje učitelj vedno preveri in besedilo utrjuje, dokler je potrebno. Dobro je, da prehaja od preverjanja globalnega razumevanja do razumevanja podrobnosti.

Nadgradnja po delu z besedili

Ko se udeleženci z določenim besedilom že seznani, ga preberejo/poslušajo, rešijo vaje za razumevanje in ga v celoti razumejo, sledi nadgradnja. Učbenik ponekod že ponuja vaje za to, sicer pa jih pripravi učitelj. Primeri:

Dodatno delo z besediščem (SBŽ 1a, str. 66)

Vse »lepe besede«, ki se pojavijo v dejavnosti, umestimo v smiselne situacije ali dialoge: »Vso srečo« rečemo, ko ima prijatelj izpit.

Tvorjenje variantnih besedil (SBŽ 1a, str. 91)

Udeleženci napišejo podoben oglas za stanovanje po svoji izbiri.

Igranje dialoga po vlogah in/ali nadaljevanje zgodbe (SBŽ 1a, str. 66)

Dve osebi odigrata pogovor in si izmislita nadaljevanje.

Špela: Tam je Jan. A ga poznaš?
Manca: Ja, poznam ga že dolgo.
Špela: Kakšen dober tip!
Manca: Pravijo, da ima dobro službo.
Špela: Ja, res je. Kako lepe oči ima!
Manca: A veš, da ima psa?
Včasih ga vidim, ko se sprehaja v parku.

Špela: A res? Kakšen je njegov pes?
Manca: Velik in črn. Ampak zelo prijazen ...

Pogovor/pisanje na temo besedila po svojih izkušnjah (SBŽ 1a, str. 54, 55)

Ko predelajo besedila iz učbenika, opišejo svoj delovni dan.

Naloge za govorno in pisno sporočanje po danem vzorcu

Skozi celoten učbenik Slovenska beseda v živo 1a se pojavljajo naloge z navodilom *Vadite* (primer s str. 45). Gre za dejavnost, v kateri študenti v parih vadijo kratke dialoge tako, da krepko označene spremenljivke nadomeščajo s ponujenimi besednimi zvezami v stolpcih na desni. Vaja je manj zahtevna, tako da se v njej dobro znajdejo tudi šibkejši udeleženci. Pri tej dejavnosti je brez težav hkrati aktivna vsa skupina, učitelj pa hodi med pari in jih posluša. Hitrejši in ambicioznejši udeleženci lahko ob vaji dodajo svoje spremenljivke ali po končanem govorjenju besedila napišejo po spominu.

Silvia: Živjo, a greva na kavo? Marta: Z veseljem.	pijača Ja.	pivo Super.
Punca: Kavo z mlekom, prosim. Fant: Jaz bom sadni čaj, prosim. Natakarica: Še kaj? Fant: Ne, hvala. Račun, prosim.	kakav pomarančni sok	čaj vroča čokolada
Andrej: Kakšen je tvoj burek? Jože: Zelo okusen.	sendvič svež	pica dober

Naloge za samostojno tvorjenje

Odrasli govorci, ki se učijo novega jezika, si pogosto želijo izraziti več, kot jim dopušča njihovo trenutno znanje. Učitelj naj jih usmerja, da izrazijo čim več na preprost način in z že usvojenim znanjem, namesto da jim neomejeno ponuja nove slovenske besede ali jih prepusti rabi slovarja. To lahko doseže tudi tako, da vodi njihovo tvorjenje: ponudi nabor besed, sporazumevalnih vzorcev ali iztočnic, ki naj jih upoštevajo v dani nalogi.

Govorjenje

Dejavnosti za konverzacijo ali govorno poročanje se pojavljajo med učbeniškimi besedili in so raznovrstne. Primera na str. 32 (SBŽ 1a):

Navodilo spodbuja udeležence, da poročajo o svojem življenju.

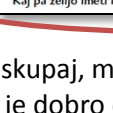
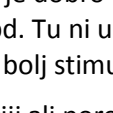
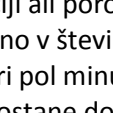
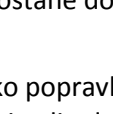
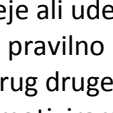
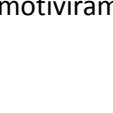
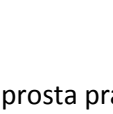
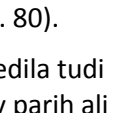
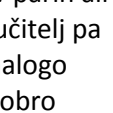
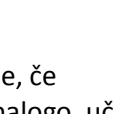
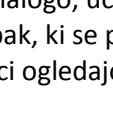
 Poslušajte in označite, kaj ima na ulici Ana blizu (B) in kaj daleč (D). •
Listen and mark what is near to Ana on the street (B) and what is far (D).

☐ nakupovalno središče	☐ D avtobusna postaja
☐ kino	☐ B parkirišče
☐ banka	☐ frizerka
☐ bankomat	☐ kavarna
	☐ park

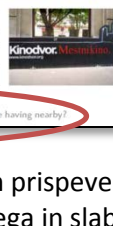
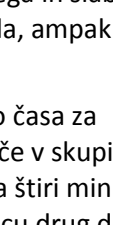
Kakšna je vaša ulica? • What is your street like?

Navodilo ponuja idejo za pogovor s sošolci.

	blizu	daleč
 trgovina		
 parkirišče		
 park		
 avtobusna postaja		
 bankomat		
 banka		
 pošta		
 nakupovalno središče		
 kino		
 frizer		
 restavracija		
 bar		
 kavarna		
 bencinska črpalnica		
 lekarna		
 policija		

Kaj pa želijo imeti blizu vaši sošolci? • What do your classmates like having nearby?

Ko učitelj formira pare ali skupine udeležencev, ki delajo skupaj, mora paziti, kolikšen prispevek v konverzaciji lahko da vsak posameznik. Razmisli naj, kdaj je dobro dajati skupaj boljšega in slabšega, zgovornega in bolj tihega, dva, ki govorita isti prvi jezik ipd. Tu ni univerzalnega pravila, ampak je treba vedno znova opazovati, kaj na posameznika deluje bolj stimulativno.

Druga stvar pa je, da mora učitelj pri skupinski konverzaciji ali poročanju paziti, koliko časa za govorjenje nameni posamezniku. To je posebej pomembno v številčnejših skupinah: če v skupini z osmimi udeleženci vsak opiše svojo ulico in pri tem govori pol minute, dejavnost traja štiri minute; če pa je v skupini udeležencev več, taka dejavnost gotovo postane dolgočasna in na koncu drug drugega ne poslušajo več.

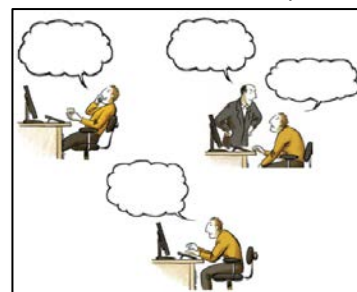
Kadar udeleženci govorijo, se pojavlja tudi vprašanje, kako popravljati napake, ki ob tem gotovo nastajajo: ali jih preslišati, si jih zapisati in popraviti kasneje ali udeleženca prekinjati in ga sproti popravljati? Seveda je pomembno, da učitelj opozarja na pravilno izražanje, predvsem pa mora poseči takrat, ko je oteženo razumevanje in udeleženci drug drugega ne razumejo. Sicer so ustrezni vsi načini popravljanja napak, samo da udeleženca ne demotiviramo in mu omogočamo, da še naprej napreduje.

Pisanje

Naloge za vodeno pisanje se večinoma navezujejo na preprosta praktična besedila. Nekatera pa bolj spodbujajo k ustvarjalnemu pisanju (primer iz SBŽ 1a, str. 80).

Pri pisanju v razredu mora učitelj najti priložnost, da besedila tudi popravi. Lažje je, če udeleženci dobijo nalogo za pisanje v parih ali manjših skupinah, saj pri tem drug drugega popravljajo, učitelj pa lažje že med poukom pregleda izdelke. Če takšno pisno nalogo nekateri študenti naredijo bistveno hitreje kot drugi, je dobro imeti za rezervo še kakšno krajšo dodatno dejavnost.

S stališča smotrne izrabe časa v razredu je gotovo najbolje, če udeleženci čim več pisnih izdelkov naredijo kot domačo nalogo, učitelj pa jih popravi v času svojih priprav na pouk. Redno naj pripravlja analizo tipičnih napak, ki se pojavljajo pri pisanju: značilne primere izpiše, nato pa si jih pri pouku skupaj z udeleženci ogledajo in jih popravijo.

Projektno delo

Ob vsaki enoti učenika se ponuja priložnost, da udeleženci pripravijo kakšen skupinski izdelek. Če na trenutno temo udeleženci tvorijo besedilo o sebi, lahko učitelj ta besedila združi, jih zbere v skupni mapi ali objavi na družabnem spletnem omrežju, ki ga ustvari posebej za skupino. Na primer, po 3. enoti so zmožni tvoriti besedili *Moja ulica* ali *Zanimiva slika*, po 5. enoti *Moj delovni dan* ipd.

Primeri projektov so navedeni tudi v nadaljevanju priročnika.

Če je v okviru tečaja organiziran dodatni program (npr. ogled mesta, ekskurzija ali obisk gosta), lahko udeleženci že zelo hitro izdelajo fotoreportažo. Takšna dejavnost ne vzame veliko časa. Skupina izbere nekaj dobrih slik in vsak napiše ali pove nekaj besed o dogodku. Slike, besedila oz. posnetke nato učitelj ali kdo od udeležencev združi v projekcijo ali film.

Besedni zaklad

Čeprav je stran z naslovom Besedni zaklad postavljena v osrednji del vsake enote, jo lahko obravnavamo kadarkoli. Ogledamo si jo lahko že pred uvodom v novo enoto ali skupaj z motivacijskimi dejavnostmi. Smiselno pa jo je še zadnjič preleteti ob zaključku enote, da preverimo, ali so udeleženci res usvojili vse besede. Ta stran lahko predstavlja izhodišče za izdelavo osebnega slovarčka.

Eden od preizkušenih pristopov za delo z besediščem je, da imamo vsako besedo iz Besednega zaklada na svojem listku. Listke stresemo na mizo pred skupino udeležencev in jim damo različna navodila:

- Razdelite besede v dve kategoriji: *razumem* – *ne razumem*.
- Razdelite besede v skupine glede na pomen.
- Razdelite besede na težke in lahke.

Udeleženci tako razvrščajo besede, jih na glas izgovarjajo, drug drugemu razlagajo pomene in jih postavljajo v smiselna sobesedila.

Takšne dejavnosti lahko izvedemo tudi tako, da stran z Besednim zakladom projiciramo ali jo povečamo na plakat. Učitelj ali posamezni udeleženci z različnimi barvami označujejo besede, kot zahteva navodilo.

Besede iz Besednega zaklada lahko uporabimo v številnih jezikovnih igrah, kot so pantomima, risanje besed, vislice ipd. Odličen dopolnilni učni pripomoček je zbirka sličic *Slika jezika* (Mihaela Knez idr., Filozofska fakulteta, 2013), ki zajema poimenovanja osnovnih pojmov 18 tematskih področij.

Slovnične strani

Na začetni ravni obravnavamo samo skrbno izbrane slovnične vzorce. Učiteljeva naloga je, da odmerja količino informacij, ki so jih udeleženci sposobni v nekem trenutku razumeti in uporabljati. Obravnavane strukture se najprej pojavijo v smiselni besedilni primerih, sledijo preglednice, nato pa kratka vaja za prvi stik z obravnavano strukturo.

Nekatere oblike so v tabelah učenika zapisane v sivi barvi. To pomeni, da si jih udeleženci sicer lahko ogledajo, ne pričakujemo pa, da jih bodo na tej ravni tudi usvojili oz. aktivno uporabljali.

GLAGOL: govoriti → govorim					
E		D		M	
(ja) govorim		(miša, meda) govoriva		(ni, me) govorimo	
(ti) govoriš		(viša, vedu) govoriš		(vi, ve) govoriš	
(on, ona) govori		(muda, midu) govori		(on, ona) govori	

Pri delu v skupini se navadno pojavljata dve težavi: prva je, da se nekaterim udeležencem zdi slovnica zelo abstraktna, druga pa, da želijo uporabljati pretežke strukture ali pa postavljajo vprašanja o vsebinah, ki so na programu kasneje. Pri reševanju obeh težav je ključno učiteljevo posredovanje.

Učitelj si mora ob vsaki skupini posebej odgovoriti, ali bo pri razlagi slovnice uporabljal termine ali se jim bo poskusil izogniti, ali mu bo to olajšalo ali otežilo delo. Po izkušnjah sodeč, je lažje naučiti udeležence npr. pojem *sklon* in potem poimenovati sklone s številkami ali mednarodnimi vzporednicami kot vedno znova razlagati, da v nekem kontekstu uporabljamo besedo s končnico *-a*, v drugem z *-o* itn.

In kako reagirati, če udeleženci postavljajo vprašanja o stvareh, ki so na programu kasneje? Na primer, že kmalu se pojavijo izrazi *ime mi je*, *všeč mi je*, torej fraze z osebnim zaimkom v 3. sklonu. Udeležence najprej poskušamo prepričati, da gre za frazo in naj si jo poskusijo zapomniti kot celoto. Če pa presodimo, da so sposobni razumeti malo slovnične terminologije, jim povemo, da vsebujejo osebni zaimek, in jim v kakšni tabeli ali učbeniku te oblike pokažemo.

Udeležencem vedno priporočamo, naj se poskušajo izražati preprosto, z besedami in strukturami, ki jih dejansko razumejo, in naj svojih idej ne prevajajo dobesedno iz prvega jezika.

Če imamo možnost, da v učilnici obesimo plakate, na steno obesimo prazne tabele, v katere v času tečaja lepimo ali vpisujemo obravnavane oblike. Zabavno obravnavanje ali utrjevanje slovnice je, ko učitelj pripravi slovnične preglednice v obliki sestavljanek, ki jih udeleženci nato zlagajo skupaj.

Izgovor

Rubrika *Izgovor* se v učbeniku SBŽ 1a pojavlja po slovničnih straneh. Tukaj so zbrane besede, ki vsebujejo težje glasove, npr. široke in ozke samoglasnike, sičnike, šumnike, *r* in *l* (gl. tudi Podrobno kazalo, učbenik, str. 120). Ob tem mora učitelj upoštevati, da vse skupine tujih govorcev nimajo enakih izgovornih težav pri učenju slovenščine. Včasih gre zgolj za individualne težave, večinoma pa je to pogojeno s prvim jezikom. Na primer, nemško govoreči delajo napake pri izgovoru in zapisu glasov *s*, *z*, *š*, *ž*, govorci nekaterih azijskih jezikov pri *r* in *l* itn.

Ker učbenik ni namenjen določeni skupini govorcev, mora učitelj presoditi, za koga in kdaj so izgovorne vaje smiselne, in dodatno pripraviti še nove vaje, namenjene konkretni skupini.

Poleg izgovora težjih besed se v tej rubriki pojavlja tudi kratko besedilo z označenim/podčrtanim besednim poudarkom. Prek obeh vaj udeleženci vadijo jasen izgovor in ustrezno mesto naglasa.

Vaji lahko izvedemo tako, da učitelj bere in skupina ponavlja za njim. Druga možnost je ena od oblik nareka: učitelj narekuje, študenti zapisujejo in nato glasno berejo ali narekujejo drug drugemu. Tukaj je možnosti več:

- narekujejo si lahko v parih,
- vsak dobi listek z nekaj besedami, ki jih narekuje celotni skupini,
- izvedemo tekaški narek kot tekmovanje dveh skupin.

Branje za ambiciozne

V učbeniku SBŽ 1b *Izgovor* nadomesti rubrika *Branje za ambiciozne*, ki se pojavlja kot zadnja dejavnost besedilnega dela učbenika. V zadnji, 9. enoti je dodano tudi *Poslušanje za ambiciozne*. Učitelj naj udeležence opozarja, da jim v teh besedilih ni treba razumeti vseh podrobnosti, pač pa gre za globalno razumevanje, ki ga preverja tudi naloga ob besedilu. Dejavnost velja predvsem za spodbudo k branju in poslušanju slovenskih besedil nasploh.

Ob koncu tečaja iz nepredelanih besedil iz te rubrike in iz rubrike Iz življenja pripravimo ponovitev oz. vajo za branje, tako da jih udeleženci v omejenem času preberejo in rešijo naloge za preverjanje razumevanja. Če takih nalog v učbeniku ni, jih pripravi učitelj.

Iz življenja

Zadnja stran enote ima naslov *Iz življenja*. Stran je namenjena popestritvi pouka in informiranju o slovenski stvarnosti; tu so različni statistični podatki, ankete, forumski zapiski, članki, pesmi, šale, fotografije Slovenije ipd. Na tej strani namenoma ni posebnih navodil za delo. Učitelj lahko ob njej pripravi svoje naloge, lahko pa študenti samo iščejo, kaj razumejo. Ob strani se lahko razvije pogovor v slovenskem ali tujem jeziku, udeleženci izrazijo svoje mnenje, dodajo še kakšno misel, ki se jim porodi ob danem gradivu, ali vprašajo učitelja, kar jih zanima.

Naslov *Iz življenja* spodbuja vse, ki se učijo slovenščino kot tuji jezik, naj hodijo po slovenskem okolju (realnem ali virtualnem, če se učijo slovensko v tujini) z odprtimi očmi in ušesi. Marsikaj zanimivega lahko razumejo in izvejo mimogrede iz situacije, ilustracije ali konteksta.

Pristopi k vajah delovnega zvezka

Delovni zvezek je zbirka nalog za usvajanje in utrjevanje snovi, predstavljene v učbeniku. Zasnovan je tako, da lahko večino nalog udeleženci rešujejo sami. Navodila so kratka, preprosta in prevedena v angleščino. Vedno je nakazan tudi primer, kaj naloga od študenta zahteva. Dodane so rešitve, in sicer za vse tiste naloge, kjer je rešitev enoznačna ali predvidljiva. Kadar je možnosti več, je naveden le primer rešitev. Večina kreativnih nalog, ki predvidevajo bolj individualne rešitve, je v učbeniku, manj pa jih je v delovnem zvezku. Te naj bi pregledal učitelj.

Za učitelja je pomembno vprašanje, v kolikšni meri reševati naloge iz delovnega zvezka pri pouku. To je smiselno predvsem takrat, kadar udeleženci nimajo časa za domače delo, kar je pogosto pri zaposlenih odraslih.

Kadar je možno, lahko vaje izvedemo tudi na bolj dinamičen način. Primere lahko narežemo na listke, udeležence posedemo v krog (kot za igralno mizo), nato pa naključno vlečejo listke in ustno, kot igro, rešujejo naloge.

Druga možnost je, da posamezne vaje rešujejo v skupinah. Skupine tekmujejo, katera bo prva rešila vajo: vpisujejo odgovore in drug drugemu pomagajo. Skupina, ki prva brez napak reši vajo, dobi točko. Na koncu serije vaj naj ima učitelj pripravljene simbolične nagrade.

Pri teh načinih reševanja vedno ostaja možnost, da udeleženci vaje pisno rešijo še doma in tako dodatno ponovijo obravnavano snov.